

Danijel Farlatti

Illyricum sacrum

ILLYRICUM SACRUM djelo je talijanskog isusovca Danijela Farlatija, te njegove subraće Filipa Riceputija i Jakova Coletija. Obuhvaća golemu građu koja osvjetljava kršćanstvo na istočnoj jadranskoj obali, te se smatra temeljnim djelom za proučavanje bezbrojnih kršćanskih institucija, ali i same vjere na našoj obali. Posebnu vrijednost ovom kompandiju daju citati mnogobrojnih isprava, zapisnika, biskupskih vizitacija, papinskih dekreta, koncilskih odluka, korespondencije, ali i rukopisnih i tiskanih djela povjesničara koji su o istoj materiji pisali (Toma Arhidakon, Ivan Lučić).

Trebalo je gotovo sedamdeset godina da ova neiscrpna riznica izađe na svjetlo dana. Prvi se svezak pojavio 1751., a osmi, posljednji, 1819. Sam Farlati nije doživio da svoje monumentalno djelo vidi objavljeno u cijelosti, jer je umro 1773. objavivši prvih pet svezaka.

Farlati je rođen u gradiću San Daniele na sjeveru Italije 1690. godine. Obrazovanje je stekao u Goriziji, a u 18. godini u Bologni pristupa Družbi Isusovoj. Nakon okončanja filozofskih studija i novicijata postavljen je za profesora ad humaniores litteras docendas u Pačdovi. Stekavši velik ugled svojim predavanjima poslan je na dalji teološki studij u Rim. Vrativši se u Padovu pridružio se isusovcu Filipu Riceputiju koji se, na tragu isusovačkih obrazovnih i istraživačkih težnji, bacio u potragu za povijesnim vrelima o kršćanstvu u prostoru što ga je antika, ali i crkvena povijest, nazivala Ilirikom. No njegov je predan rad prekinula smrt 1724., tako da je glavni teret oblikovanja goleme građe i njezina tiskanja pao na Farlatijeva leđa. On je pak taj pothvat doista doveo do tiskanih knjiga, te se, bez obzira na velik udio Riceputijeva i Coletijeva rada, smatra autorom ovog golemog djela.

Prvi fragment iz Farlatijeva djela Illyricum sacrum, onaj o djelovanju Ivana Ravenjanina u Splitu otisnuli smo u 7. broju nove serije. U ovom pak broju objavljujemo biografiju Ivana Ravenjanina do njegova izbora za splitskog nadbiskupa, čime je dovršeno oblikovanje crkvene organizacije u Dalmaciji nakon sloma Zapadnorimskog carstva i dugog razdoblja povijesnih turbulencija na području Dalmacije.

Danijel Farlatti

Illyricum sacrum

CAPUT II.

Acta Joannis ante Pontificatum

§. I.

Patria, aetas, cooptatio in Clerum Romanum.

JOANNEM NATUM esse Ravennae, in urbe amplissima, totius Aemiliae metropoli, eademque exarchorum sede, unde illi Ravennatis cognomen obvenit, catalogi omnes affirmant; sed quo genere, illustrine an vulgari ortus fuerit, quos habuerit parentes, quibus in rebus primam aetatem exegerit, quibusve magistris operam dederit, nemo litteris ac memoriae prodidit. Epistoalae Gregorianae IV., et. XXIII. libri IX. duos nobis Joannes exhibent, utrumque clericum Ravennatem, alterum diaconum, alterum subdiaconum. Cum patrimonium, quod Ecclesia Ravennatum in Sicilia possidebat, plurimum detrimenti cepisset, hujus procurationem Marinianus episcopus ejusdem ecclesiae Joanni diacono suo commiserat: hunc autem Gregorius Alexandro Presbytero in Sicilia, datis ad eum litteris, impense commendavit; *Ad cujus patrimonii gubernationem, quia Joannem diaconum suum Marinianus. transmisit, paterno salutante affectu, petimus, ut ei et tamquam a nobis misso, sicut de vobis confidimus, charitatem in omnibus impendatis.* Altera Gregorii epistola scripta est mense decembri, indictione IV. ad Joannem subdiaconum Ravennatem, ut is apud praefectum Joannis argentarii causam et patrocinium suscipiat. Utraque epistola data cum fuerit intra quattuor priores menses indictionis IV., qui sunt menses posteriores anni 600., neutrius Joannis aetas cum Joanne nostro congruere potest; uterque enim aetatis annum vicesimum excesserit oportet, cum duas illas epistolas Gregorius scripsit; alter quippe diaconi, alter subdiaconi gradum obtinebat, ad quem nemini ascendere per canones licebat, nec vero licet, nisi ultra eum annum aetate provectus fuerit. Extat epistola Zosimi Papae ad Hesychium, episcopum Salonitanum, in qua diligenter cavet ac sancit, ut qui ab infantia ecclesiasticae militiae nomen dedissent, in ordine Lectorum usque ad vicesimum annum detineantur: inde vero gradatim ad superiores ordines perveniant, postquam inferiorum muneribus per eos annos, qui singulis praefiniti erant, rite perfuncti fuissent suamque omnibus fidem, vitaeque sanctimoniam probassent. Itaque Joannes, primus Spalatensium archiepiscopus, distingui debet tum ab Joanne Diacono, quem Marinianus patrimonio Siculo Ecclesiae Ravennatis curando praefecit; tum ab

Danijel Farlatti

Sveti Ilirik

2. GLAVA

Ivanova povijest prije biskupske službe

§. I.

Domovina, dob, primitak u rimski kler

IVAN JE ROĐEN u Raveni, po čemu je i dobio nadimak. Svi katalozi tvrde da je Ivan rođen u veoma velikom gradu Raveni, metropoli cijele Emilije i sjedištu egzarha, po čemu je nastao njegov nadimak Ravenjanin, ali nitko nije zapisao u knjigama ili predao pamćenju kakvog je bio roda, plemenitog ili pučkog, tko su mu bili roditelji, u kakvim je prilikama provodio prvu mladost, koje je učitelje slušao.

Dva Ivana Ravenjanina

IV. i XXIII. Grgurovo pismo u IX. knjizi spominju nam dva Ivana, oba ravska klerika, jednog đakona, a drugog subđakona. Budući da je baština, što ju je ravska crkva imala na Siciliji trpjela veliku štetu, biskup te crkve, Marinijan, povjerio je svojem đakonu Ivanu skrb za nju, a njega pak Grgur usrdno preporučuje Aleksandru, svećeniku na Siciliji, u njemu poslanom pismu:

Budući da je Marinijan poslao svoga đakona Ivana da upravlja tom baštinom, tražimo da mu, kao da smo ga mi poslali, iskazujete ljubav u svemu, kao što se i mi u vas uzdamo. Drugo Grgurovo pismo napisano je u mjesecu prosincu, IV. indikcije, Ivanu, ravske subđakonu, da bi on pred upraviteljem preuzeo parnicu i štitništvo Ivana srebrnara. Budući da su oba ova pisma datirana za vrijeme prva četiri mjeseca IV. indikcije, što su zadnji mjeseci 600. godine, dob nijednog od Ivanâ ne može se uskladiti s našim Ivanom. Obojica su morala prijeći dvadeset godina kad je Grgur pisao ova dva pisma. Jedan je naime imao stupanj đakona, a drugi subđakona, na koji nikomu nije bilo dopušteno doći sukladno kanonima, i nije ni sad dopušteno, osim ako ne bi prešao tu dob. Postoji pismo Pape Zosima salonitanskom biskupu Hezihiju u kojem se on brižljivo brine i određuje da oni koji od djetinjstva pristupaju crkvenoj službi budu zadržani u redu čitača sve do dvadesete godine, a zatim da postupno dolaze do viših redova, nakon što su valjano obavili niže službe za onih godina koje su za svaku bile određene, i u svemu dokazali svoju vjeru i svetost života.

Naš se Ivan mora razlučiti od obojice.

Joanne Subdiacono, ad quem Gregorius epistolam 23. libri IX. scripsit; utroque siquidem aetate posterior fuit; neque enim anno sexcentesimo annos amplius viginti habuisse et diaconi sive subdiaconi officio atque ordini maturus esse potuit; quippe cum, si standum est calculis chronologicis Catalogi Romani, usque ad annum octogesimum saeculi septimi pontificatum perduxerit; nisi forte existimes ejus vitam centesimum annum prorogandam esse, quod non est verisimile.

Ergo Joannes natus est saeculo septimo ineunte, nec vero assentior Henschenio, qui Joannis aetatem et pontificatum saeculo octavo affixit, Tom. 2. die XI. aprilis. *At quando ipse patria Ravennas a Summo Pontifice, et quo anno ad partes Dalmatiae missus fuerit, et in Archiepiscopum ordinatus, non indicatur. Videtur saeculo VIII. vixisse, quia post ipsum dicuntur sedisse Petrus, Marianus, Martinus, Leo, Petrus II., dein circa annos 840. Justinus, ut de hoc Thomas cap. 13. tradit, et omnes reperiuntur in memoria Archiepiscoporum Salonitanae et Spalatenses Ecclesiae apud Lucium pagina 385.* Sed Henschenius non animadvertit seriem episcopalem Acutheanam praeposteram ac vitiatam esse, et Episcopos inter Joannem, et Justinum interjectos, quos Thomas silentio praeteriit, longo plures esse, quam quot recensentur in Catalogo Acutheano.

Joannes igitur postquam Ravennae iis artibus, quibus aetas puerilis ad humanitatem informari solet, operam satis diligentem navasset, parentumne impulsu an suapte voluntate non liquet, Romam profectus est. Qua in urbe humanarum ac divinarum rerum studiis totum se tradidit; cumque in doctrinis pariter ac virtutibus majores quotidie progressus faceret, superni spiritus instinctu, a saeculi stipendiis ad Christi vexilla se transtulit, et e laico clericus factus Ecclesiae Romanae se ipsum macipavit. Nam temporibus illis cuilibet laicorum licebat relicto proprio episcopo, e cujus parochia oriundus esset, ad quemlibet episcopum se conferre, per quem sacris ordinibus initiaretur: illud per canones cautum erat, ne quis eximeret se potestate illius episcopi, a quo primum initiatus fuerat, et superiorum ordinum suscipiendorum causa ad alium episcopum transfugeret; neve ecclesiam illam desereret cui primus se suumque ministerium addixerat, in aliamque commigraret. Extat quidem canon XIII. Sardicensis, quo sancitum fuerat, *ut nulli episcopo liceat alterius episcopi civitatis hominem ecclesiasticum sollicitare et in suis parochiis ordinare clericum: quem quidem canonem laudavit Gratus episcopus canone V. Concilii primi Carthaginensis: Nam et meminimus (inquit) in Sanctissimo Concilio Sardicense statutum, ut nemo alterius plebis hominem usurpet; ut confirmaret quod privatus episcopus statuentum esse dixerat, episcopo non licere laicum usurpare sibi de plebe aliena, ut eum ordinet sine conscientia episcopi, de cujus plebe est.* Sed Sardicensem, et si qui alii erant, in eadem sententiam antea conditi canones, eos consuetudo posteriorum temporum antiquavit, ut docent exempli illustrium virorum, Origenis Alexandrini, quem Theoctistus Caesariae, Alexander Hierosolymorum episcopi; Hieronymi Stridonensis, quem Paullinus episcopus

Tako Ivana, prvog nadbiskupa Splitsana, treba razlikovati, i od đakona Ivana, kojega je Marinijan postavio da skrbi o sicilskoj baštini ravenske crkve, i od subđakona Ivana, kojemu je Grgur napisao 23. pismo iz IX. knjige, jer je od obojice bio mlađi, i 600. godine nije mogao imati više od dvadeset godina, niti biti zreo za službu ni za red ni đakona, ni subđakona, osobito jer je, ako su vjerodostojni vremenski proračuni Rimskog kataloga, sve do osamdesete godine sedmog stoljeća produljio biskupsku službu, osim ako možda ne smatraš da njegov život valja produljiti više od stotinu godina, što nije vjerojatno.

Ivan je rođen početkom sedmoga stoljeća.

Dakle, Ivan je rođen kad je počelo 7. stoljeće i zaista ne odobravam Henscheniju koji je Ivanov životni vijek i biskupsku službu stavio u 8. stoljeće i k tomu na dan 11. travnja: *I nije naznačeno kada je sam Ravenjanin od Vrhovnog Svećenika poslan iz domovine i koje je godine bio poslan u dalmatinske krajeve. Čini se da je živio u 8. st. jer se govori da su poslije njega dužnost obavljali Petar, Marijan, Martin, Lav, Petar 2., zatim oko 840. god. Justin, kako o njemu govori Toma u 13. glavi i svi se nalaze u izvještaju o nadbiskupima salonitanske i splitske crkve kod Lučića na 385. stranici.* Ali Henschenije nije primijetio da je red biskupa u katalogu *A Cutheis* naopak i iskrivljen, i da je biskupa, umetnutih između Ivana i Justina, što ih Toma mukom zaobilazi, daleko više nego što ih nabraja katalog *A Cutheis*.

Dolazi u Rim

Ivan je dakle, nakon što je u Raveni svoje sile dovoljno posvetio onim umijećima kojima se obično djetinjstvo oblikuje u uljudenost, otišao u Rim, nije jasno da li zbog roditeljskog poticaja ili zbog svoje želje. U tom se gradu potpuno predao izučavanjima ljudskih i božanskih stvari i budući da je danomice, jednako i u znanju i u vrlinama sve više napredovao, na poticaj Višnjega Duha obratio se od svjetovnih nagrada pod Kristovu zastavu i od laika postavši klerik predao je sebe sama Rimskoj crkvi. Naime, u ona vremena bilo je dopušteno da bilo koji laik ostavi svoga biskupa, iz čije je biskupije potjecao, i da se obrati bilo kojemu biskupu po kojem bi bio zaređen svetim redovima. Bilo je zabranjeno po kanonima to da se tko ne bi oslobodio od ovlasti onoga biskupa od kojega je prvi bio posvećen i radi primanja viših redova prebjegao drugom biskupu i da ne bi napustio onu crkvu kojoj je prvoj posvetio sebe i svoju službu i preselio se u drugu. Postoji pak 18. Sardički kanon kojim je bilo određeno *da nije dozvoljeno nijednom biskupu crkvenog čovjeka iz grada drugog biskupa nagovarati na svećeništvo i zarediti za klerika u svojim župama*, a taj je kanon spomenuo biskup Grat u 5 kanonu 1. Kartaškog sabora: *Naime, sjećam se (reče) da je na presvetom Sardičkom saboru odlučeno da nitko ne prisvoji čovjeka iz tuđega puka, kako bi potvrdio ono za što je biskup Privat rekao da treba odlučiti: Biskupu se ne dopušta prisvojiti sebi laika iz tuđeg puka, da bi ga zaredio, bez suglasnosti biskupa iz čijega je on puka.* Ali je Sardički kanon i ako je postojao koji drugi koji je prije

Antiochiae; Paulliniani fratris Hieronymi, quem Epiphanius episcopus Cypri; Augustini civis Tagastensis, quem Valerius Hipponensis episcopus, et plurium aliorum, quos non sui, sed episcopi alieni e laicis clericos, ex extraneis sibi suaeque ecclesiae subditos fecerunt. Exinde id unum canones vetuerunt, ne quis episcopus clericos alterius episcopi ad superiores ordines provehere, sibi que usurpare auderat, veluti canon 21. Concilii III. Carthaginensis: *ut alienam clericum, nisi concedente ejus episcopo, nemo audeat vel promovere in ecclesia sibi credita; clericorum autem nomen, etiam lectores, psalmistae, et ostiarii retinent.* Ad hunc canonem respexit Augustinus epistola 23. *Recense, inquit, Concilium, ibi invenies de solis clericis fuisse statutum non etiam de laicis;* et epistola 240. *Hic institutum est, ut clericum alienum nemo suscipiat.* Idem de clericis, non vero de laicis jure canonico decretum esse confirmat Concilium Taurinense can. 7. *Synodi sententia definitum est, ut clericum alterius, secundam statuta canonum, nemo suscipiat, neque sua ecclesiae, licet in alio gradu, audeat ordinare.* Leo Papa epistola 84. et Gelasius epistola ad Lucanum episcopum, clericos alienos, non laicos alienigenas in suam ditionem recipiendi facultatem episcopis adimunt. *Alienum clericum invito episcopo ipsius, nemo suscipiat: Nec ambient episcopi sibimet vindicare clericos potestatis alienae.* Quapropter scite prudenterque animadvertit Ludovicus Thomassinus part. II. Lib. I. Cap. 3. Vet. et Nov. Eccl. Discipl., non solum prioribus, sed etiam V. VI. VII. VIII. saeculo, *clericos episcopo suo astrictos fuisse ordinatione magis, quam origine vel domicilio;* ab anno autem millesimo potestatem laicos initiandi contrahi cepisse, ad eosque solum extendi, qui episcopis vel originis, vel domicilii, vel beneficii jure obnoxii essent.

Poterat igitur Joannes, cum laicus effet, nulloque sacrorum ordinum vinculo Ecclesiae et episcopo Ravennati obstrictus, se clero Ecclesiaeque Romanae sacramento, nexuque militiae clericalis obligare. Nam eum fuisse unum de clericis Romanis illud argumento est, quod ex urbe in Dalmatiam a Sede Apostolica legatus missus fuerit, siquidem domicilium Romae, unde profectus est in Dalmatiam, multos jam annos habere oportuit, ut Summo Pontifici, a quo legationem illam accepit suam fidem et solertiam tanto muneri gerendo idoneam probare posset. Diuturna autem in urbe commoratio satis declarat, eum non Ravennae, sed Romae in clericorum collegium cooptatum fuisse; nam canones antiqui, non episcopos solum, sed etiam clericos omnes, suae quemque ecclesiae sic alligabant, ut injussu episcopi ne digredi quidem ad tempus, nedum diutius in aliis locis haerere commorarique possent. Id planissime vetabat Concilium III. Carthaginense: *Ut clerici in aliqua aliena civitate non immorentur, nisi causas eorum justas episcopus loci, vel presbyteri locorum perviderint.* Justae visae sunt patribus Concilii Ephesini expostulationes monachorum adversus Nestorium, qui ad eos divexandos opera utebatur clericorum advenarum, quibus extra fines illius ecclesiae, cui serviendi causa ordinati fuerant, degere non licebat. *Opera siquidem utitur clericorum quorundam ab externis paroeciis, et dioecibus*

bio donesen u istom smislu, navada kasnijih vremena zabacila. To podučavaju primjeri znamenitih muževa koje su od laika napravili klericima i od stranaca sebi i svojoj crkvi podložnima ne njihovi nego strani biskupi; Origena Aleksandrijskog kojega su posvetili biskup Cezareje Teoktist i jeruzalemski Aleksandar, Jeronima Stridonskog kojega je posvetio Paulin, biskup Antiohije, Paulinijana, brata Jeronimovog, kojega je posvetio Epifanije, biskup Cipra, Augustina, građanina Tagaste, kojega je posvetio Valerije, biskup Hipona, i mnogih drugih. Prema tome, kanoni su zabranili samo to da se ne usudi neki biskup klerike drugog biskupa promicati u više redove i prisvojiti ga sebi, kao što govori 21. kanon 3. kartaškog sabora: ... *stranoga klerika, osim ako ne dopusti njegov biskup neka se niko ne usudi ili zadržati u sebi povjerenoj crkvi. Ali i lektori i psalmisti i vratari nose naslov klerika.* Na ovaj se kanon osvrnuo Augustin u 23. poslanici: *Pregledaj, reče, koncil. Tamo ćeš naći da je određeno samo o klericima, ne i o laicima.* i u 240. poslanici: *Ondje je određeno da nitko ne uzima tuđeg klerika.* Da se po kanonskom pravu odlučivalo o klericima, a zaista ne o laicima također potvrđuje 7. kanon Torinskog sabora: *Odlukom sabora utvrđeno je neka tuđeg klerika, sukladno odredbama kanona nitko ne prisvaja i neka se ne usudi zarediti ga, pa makar i u drugi stupanj u svojoj crkvi.* Papa Lav u 84. poslanici i Gelazije u pismu biskupu Lukanu oduzimaju biskupima mogućnost prihvaćanja u svoju vlast tuđih klerika, a ne stranih laika: *Neka nitko ne uzima tuđeg klerika preko volje njegova biskupa i neka biskupi ne nastoje za se pridobiti klerike iz tuđe oblasti.* Stoga je znalčki i pametno primjetio Ludovik Tomasino u 2. dijelu 1. knjige 3. glava *Stare i nove crkvene discipline* da ne samo u ranijim nego i u 5., 6., 7. i 8. stoljeću: *Klerici su za svoga biskupa bili više vezani zaređenjem, nego podrijetlom ili obitavalištem.* Da se od godine 100. vlast za uvođenje laika počela sužavati i protezati samo na one koji su biskupima bili vezani po pravu podrijetla, ili beneficija, ili obitavališta.

Ivanovo poslanstvo u Dalmaciju I dugotrajni boravak u Gradu objašnjavaju njegov rimski klerikat.

Ivan se dakle mogao, budući da je bio laik, pa nikakvim vezama svetih redova nije bio obavezan ravenskoj crkvi i biskupu, obavezati sakramentom i obavezom crkvene službe rimskom kleru i crkvi. Naime to što je iz Grada bio od apostolske stolice poslan za legata u Dalmaciju, dokaz je da je on bio jedan od rimskih klerika. Dakako da je već mnogo godina trebao imati obitavalište u Rimu, odakle je otišao u Dalmaciju, da bi Vrhovnom Svećeniku, od kojega je dobio to poslanstvo, mogao dokazati da ima vjernost i marljivost prikladne da obavlja toliku dužnost.

Dugotrajn pak boravak u gradu dovoljno razjašnjava da on nije uključen u ravenski, nego u rimski zbor klerika. Naime, stari su kanoni ne samo biskupe nego i svakoga klerika vezali uz njegovu crkvu, tako da nisu bez biskupove zapovijedi mogli otići ni privremeno, a pogotovo boraviti i zadržavati se na drugim mjestima. To je najizričitiije zabranjivao 3. Kartaški sabor: *Neka se klerici ne zadržavaju u nekom stranom gradu, osim zbog ispravnih razloga, koje će pregledati mjesni biskup ili mjesni prezbiteri.* Oci efeškog sabora smatrali

adscitorum, quibus tamen, secundum ecclesiasticos canones in alieno episcopatu, vel ecclesia degere non licet; sed iis solum loci, et civitatibus, idque quiete, quibus ordinati sunt. Idem sancitum jam olim fuerat in Concilio Laodicensi can. 42. ne clerici se itineri committerent inconsulto episcopo: Non oportet sacerdotem vel clericum sine iussione pontificis iter ingredi. Itaque domicilium Romanum Joannis ac diuturna in urbe commoratio indicio esse potest, cum clero Romano adscriptum fuisse. Idem confirmat legatio Dalmatica eidem ab sede Apostolica imposita. Quamvis enim sedis Apostolicae auctoritas et potestas in omnes ecclesias et episcopos extenditur, ab jure tamen in alienos clericos usurpando fere semper abstinebant Romani pontifices; neque illos, sive provehendo ad superiores ordines, sive ad legationes, aliaque ministeria adhibendo, ab suis ecclesiis et episcopis abstrahere solebant. Summa enim, qua praediti erant potestate in alienis dioecesibus, provinciis ac parocciis admodum parce et raro utebantur; ne quid de jurisdictione episcoporum detrahere, neve illorum administrationem et libere alacriterque agendi facultatem coarctare viderentur. Verumtamen, ajebat Gregorius ep. 29. lib. 2. antiquae meae deliberationis intentio est ad suscipienda pastoralis curae onera, pro nullius unquam misceri persona. Ac saepius quidem et facilius supremum illud, quod in omnes obtinebant imperium ac jus in episcopos, quam in clericos eisdem subjectos usurpabant. Multae siquidem maximaeque illustres legationes, aliaque gravissima negotia, quae vel ad universalis, vel ad privatae alicujus ecclesiae utilitatem spectabant, episcopis a Romanis pontificibus demandari solebant. Verum si quid hujusmodi legationum ac munerum presbyteris ac diaconis aut clericis inferiorum ordinum imponere constituissent, hos e clero Ecclesiae Romanae fere deligebant; id quod vetera Ecclesiae monumenta satis superque demonstrant; certe in conciliis oecumenicis orientalibus nemo fere, sive presbyter, sive diaconus, nisi a clero Romano desumptus, legationem Apostolicam sustinuit. Ex his mihi sane sit verisimile, Joannem, quem Summus Pontifex rei Christianae causa ex urbe in Dalmatiam legavit, patria quidem Ravennatem, sed clericatu et domicilio Romanum fuisse, atque inter clericos ministeriis ac servituti Romanae Ecclesiae consecratos addictosque annumerandum esse. Joannes itaque cum Romae ab adolescentulo cooptatus fuisset in collegium clericorum, per omnes ordinum gradus ad diaconatum, vel etiam presbyteratum ascenderat, antequam illi legatio Dalmatiae decerneretur; ad hanc siquidem bene ac pro dignitate gerendam cum maturitas aetatis, cum major quaedam auctoritas et gravitas requirebatur, quam quanta ceteris, infra diaconos et presbyteros ordinibus inest.

su opravdanima tužbe redovnika protiv Nestorija, koji se za njihovo zlostavljanje služio pridošlim klericima kojima nije bilo slobodno boraviti izvan granica one crkve za čiju su službu bili zaređeni: *Jer se služi nekim klericima pozvanim iz stranih župa I dijeceza, kojima se ipak, po crkvenim kanonima, ne dopušta boraviti u tuđoj biskupiji ili crkvi nego samo, i to mirno, u onim mjestima i gradovima u kojima su bili zaređeni.* Isto je odlučeno već onomad na Laodicejskom koncilu kanon 42. da klerici ne kreću na put ne pitajući biskupa: *Svećenik ili klerik ne smije poći na put bez biskupove dozvole.* Stoga je moguće da su Ivanovo rimsko obitavalište i dugotrajan boravak u gradu dokaz da je on bio pribrojen rimskom kleru.

Isto potvrđuje i dalmatinsko poslanstvo njemu zadano.

Isto potvrđuje i dalmatinsko poslanstvo zadano mu od Apostolske stolice. Koliko god se naime vlast i moć Apostolske stolice prostire među sve zemlje i biskupe, ipak su se Rimski Prvosvećenici skoro uvijek uzdržavali da primjene svoje pravo na tuđe klerike i nisu ih običavali odvlačiti od njihovih crkava i biskupa ni za promicanje u više redove, ni za korištenje za poslanstva ili za druge službe. Najvišom su se vlašću, kojom su bili obdareni među stranim biskupijama, pokrajinama i župama koristili veoma umjereno i rijetko, da se ne bi činilo da što oduzimaju od nadležnosti biskupa i sužavaju njihovu upravu i mogućnost da djeluju slobodno. *Uistinu, govorio je Grgur u 29. pismu 2. knjige: Nakana moga davnog premišljanja je nikada se ne miješati ni za jednu osobu pri preuzimanju tereta pastoralne brige.* I budući da su u svemu imali vlast i pravo, doista su se češće i lakše koristili njime prema biskupima nego prema njima podređenim klericima. Rimski su Prvosvećenici obično povjerovali biskupima mnoga, pa i najviša sjajna poslanstva i druge vrlo ozbiljne zadatke koji su se ticali koristi bilo opće bilo neke pojedinačne crkve. Ako bi pak odlučili povjeriti koje ovakvo poslanstvo ili zadatak prezbiterima ili đakonima ili klericima nižih redova, skoro uvijek su ih izabirali iz klera rimske crkve, što i više nego dovoljno pokazuju stari crkveni spomenici. Doista, skoro nitko, bio prezbiter ili đakon nije obnašao apostolsko poslanstvo na sveopćim istočnim saborima, a da nije bio uzet iz rimskog klera. Iz toga mi postaje zaista vjerojatno, da je Ivan, kojega je Vrhovni Svećenik zbog kršćanske stvari iz Grada poslao u Dalmaciju, pradomovinom bio Ravenjanin, ali svećeništvom i boravištem Rimljanin i da ga treba pribrajati među zaređene i posvećene službama i pokornosti Rimske crkve. Tako se Ivan, budući da je od mladenačke dobi bio u Rimu uključen u zbor klerika, bio uspeo svim stepenicama redova do đakonata ili čak do prezbiterijata prije nego što mu je bilo određeno ono poslanstvo u Dalmaciju. Jer naime, da bi se to obavilo dobro i dostojanstveno tražila se i zrela dob i nekakav veći ugled i dostojanstvo nego što je postojalo među ostalim redovima nižim od đakonata i prezbiterijata.

§. II.

Quo tempore et quibus de rebus legatus in Dalmatiam missus est Joannes.

Post excidium Salonae, quod anno saeculi septimi undequadragesimo affiximus, multa deinceps consecuta sunt per annos fere decem, antequam Joannes Legatus sedis Apostolicae in Dalmatiam veniret: fuga et dispersio Salonitanorum, Avarica depopulatio Dalmatiae, legatio Martini Abbatis ad captivos redimendos et sacras martyrum exuvias colligendas, adventus Chrobatorum et Serblorum, expulsio Avarum, reversio Salonitanorum et Dalmatarum ex insulis ad continentem, restitutio sive aedificatio tum aliarum, tum Spalatensis urbis prope ad exitum perducra; quaequidem omnia partim Tomo secundo in Actis Theodori postremi episcopi Salonitani, partim hoc Tomo in prolegomenis satis copiose diligenterque exposuimus. Nec vero haec pauciorum quam decem annorum spatio geri efficique potuerunt. Anno igitur aerae vulgaris supra sexcentimum undequinquagesimo Martinus Theodoro in Cathedram Romanam suffectus et mense Julioconsecratus, in tanta curarum ac negotiorum mole, quam eidem cum administratio Universalis ecclesiae, tum praesertim necessitas reprimendae impietatis Monotheliticae, imperatorio patracinio suffultae et longe lateque grassantis, imposuerat; haud postremam partem cogitationis suae et sollicitudinis Apostolicae ad Ecclesiam Dalmatiae plurimis et gravissimis malis oppressam sublevandam derivavit. More majorum comparatum est, ut Romani Pontifices, quorum vigilantia et sollicitudo omnes Christianae Reipublicae partes intueri et curare debet, si quam ecclesiae partem, sive ob collapsam Cleri disciplinam, sive ob depravatos populi mores, sive aliam ob causam laborare praesentisque auxilii indigere cognoverint: illuc cum ipsi accurrere nequeant, viros prudentes atque industrios delegent, qui vulneribus medeantur, quae religioni ac moribus vel haeresis, vel prava consuetudo infixit remque Christianam, vel ecclesiasticam in integrum restituant. His vero Apostolicam auctoritatem maximamque rerum gerendarum potestatem imperriunt, ut, in provinciam cum venerint, suo ipsi arbitratu consilia negotiis aptare, opportuna malis remedia adhibere, cuncta ex re et ex tempore moderari possint. Hujusmodi legationes plerumque episcopis mandari solebant. Zosimus Augustinum Hipponensem ad res ecclesiasticas Mauritaniae componendas, et Luculentium Episcopum cum Bonifacio Presbytero ad sananda vulnera, quae latrocinium Ephesinum Catholicae Religioni imposuerat, atque ut alia quamplurima harum legationum exempla praetermittam, Martinus is, qui Joannem misit, Stephanum Episcopum, deinde Joannem Archiepiscopum Philadelphiae in Orientem legavit, quibus id potestatis concessit, ut ecclesiis omnibus, quas Saracenorum barbarica dominatio praepositis orbasset, vel Monothelitarum perfidia pastoribus adulterinis inquinasset, *Ut constituas per omnem civitatem earum, quae sedi tum Hierosolymitanae, tum Antiochenae subsunt, episcopos, presbyteros, et diaconos; hoc tibi praecipientibus nobis ex Apostolica auctoritate, quae data est nobis per Principem Apostolorum.* Hoc nimirum est, quod ante

§2

Kad je i zbog čega legat Ivan poslan u Dalmaciju

Što se u Dalmaciji dogodilo unutar deset godina od propasti Salone.

Poslije propasti Salone, koju smo utvrdili u 39. god. 7. stoljeća, tijekom deset godina uslijedilo je redom mnogo toga prije nego što je Ivan došao u Dalmaciju kao legat apostolske stolice; Salonitanci su pobjegli i razišli se, Avari su opustošili Dalmaciju, opat Martin je poslan da otkupi zarobljenike i skupi svete mučeničke ostatke, došli su Hrvati i Srbi, istjerani Avari, vratili se Salonitanci i Dalmatinci s otoka na kopno, ponovno zaposjedanje i izgradnja drugih i splitskog grada provedena je gotovo do kraja. Sve smo to dosta opširno i pažljivo izložili dijelom u drugom tomu u Djelima Teodora, posljednjeg salonitanskog biskupa, a dijelom u ovom tomu, u Predgovoru. I zaista, to se nije moglo izvršiti i učiniti u vremenu kraćem od deset godina. Također 649. god. kršćanske ere Martin, naslijedivši Teodora na rimskoj stolici, posvećen u mjesecu srpnju, u tolikoj težini briga i poslova koju mu je nametalo kako upravljanje sveopćom crkvom, tako i osobito potreba da se suzbije Monoteletsko bezboštvo poduprto carskom zaštitom koje se prostiralo nadaleko i naširoko, ipak je skrenuo velik dio svoga razmišljanja i apostolske skrbi da podigne crkve Dalmacije pritisnute mnogim i preteškim nevoljama. Po običaju predaka određeno je da Rimski prvosvećenici, čija budnost i skrb treba pred očima imati i brinuti se za sve dijelove kršćanske države, ako bi opazili da neki dio crkve pati, bilo zbog slabljenja discipline klera, bilo zbog iskvarenih običaja puka, bilo zbog drugog razloga i da treba hitnu pomoć, onamo, kad ne mogu priteći u pomoć sami, pošalju razborite i marljive muževe da izvidaju rane koje je vjeri i običajima zadalo ili krivovjerje ili izopačene navike, i kršćansku i crkvenu stvar vrate u prijašnje stanje. Njima su dodjeljivali apostolsku vlast i vrhovnu moć u obavljanju poslova; kako bi sami svojom voljom, kad bi došli u pokrajinu, mogli donositi odluke o poslovima, primjenjivati prikladne lijekove protiv zala i odmah i smjesta sve srediti.

Poslanstva rimskih svećenika na razne strane.

Ovakva poslanstva ponajviše su se običavala povjeravati biskupima. Zosim je poslao Augustina Hiponskoga da uredi crkvene prilike Mauritanijske, i biskupa Lukulencija s prezbiterom Bonifacijem da izvida rane što ih je efeško razbojstvo nanijelo katoličkoj vjeri. I da izostavim druge više nego česte primjere ovakvih poslanstava; onaj Martin, koji je poslao Ivana, poslao je i biskupa Stjepana, a zatim i Ivana, nadbiskupa Filadelfije na istok, kojima je dodijelio tu moć, da zareduju biskupe, prezbitere i đakone u svim crkvama koje je barbarska saracenska vlast lišila poglavara ili ih je monoteletska nevjera okaljala koje je preljubničkim pastirima: *Da po svakom njihovom gradu koji je podložan Jeruzalemskoj ili Antiohijskoj stolici postaviš biskupe, prezbitere i đakone. To ti mi naređujemo po apostolskoj vlasti, koja nam je dana od Gospodina po Petru, apostolskom prvaku.* To je naime ono što je prije 300 godina silno želio Bazilije, biskup Cezareje u Kapadokiji: da rimski biskup u

annos tercentos vehementer optabat Basilius Caesaræ in Cappadocia episcopus, ut scilicet Romanus episcopus, pro amplissima illa, qua universum orbem Christianum complectitur, auctoritate ac sollicitudine, legatos quaquaversum per omnes Orientis ecclesias mitteret ad primævam fidei et disciplinae integritatem restituendam, post Ariminensem cladem, et calamitatem. Id sui consilii ac voti esse scripsit epistola 52. ad Athanasium: *Visum est mihi consentaneum, ut scribatur Episcopo Romæ, ut quæ hic gerantur, consideret, et sententiam suam expromat. Et quoniam difficile est, ut communi et synodico decreto aliqui illinc mittantur, ipse sua auctoritate in ista causa usus viros eligat ad hoc accommodos, ut mansuetudine et facilitate ingenii eos, qui distorti et obliqui apud nos sunt, corrigant, apte ac dispensatorie sermonem attemperantes, omniaque secum habentes, quæ in Arimino acta sunt ad ea rescindenda, qua illic per vim gesta sunt.* Hoc autem inter legatos et apocrisarios sedis Apostolicæ interest, quod hi quidem ex lege et consuetudine, illi vero extra ordinem creari ac mitti solebant, pro eo ac temporum et rerum necessitas postulabat; et præterea multo major legatis, quam apocrisariis auctoritas et potestas permitti darique consuevit. Hi vero interdum cognominati sunt honoris et muneris amplissimi causa, *Legati a latere*, sive quod ab ipso latere Romani Pontificis, cui assidebant tanquam intimi consilarii adjutoresque mitti dicebantur, sive quod sumebant, ut est apud Macrum in *Hierolexico*, *insigne suæ jurisdictionis, et facultatis, stantes a latere Pontificis sub ejus baldachino.* Quod quidem cognomen vetus est ductumque ab antiquissimis temporibus, ut colligi potest ex Epistola 14. S. Leonis Papæ ad Faustum. *Cum enim propter causam fidei, quam Eutyches perturbare tentavit, de latere meo mitterem, qui defensionem veritatis assisteret;* itemque ex Epistola S. Gregorii 12. lib. 12 *A quo cum venerit is, quem a latere nostro transmiserimus, eas possit accipere.*

Joannes itaque a Martino Pontifice extra ordinem missus fuit in Dalmatiam, vertente anno 649. cum munere ac potestate legati Apostolici. Miseranda plane tum erat totius Dalmatiæ facies resque Christiana eo loci deducta, deteriore statu esse ut non posset. Propter Avaricum calamitatem vasta erant omnia, inculta situ illuvieque squalentia; barbari quippe agris vastitatem, vicis depopulationem, urbibus eversionem intulerant, incolas vel occiderat, vel in fugam disjecerant, viduatae erant ecclesiae pleraeque pastoribus, mira sacerdotum paucitas, magna in templis solitudo, sacramentorum rarus usus, sacrarum concionum fere nullus, nec minor divinæ legis incuria, quam inscitia; nam qui ex insulis in patriam reverterant, multo majorem iis comparandis, que ad victum et cultum pertinent, rei que domesticæ stabilienæ, quam rebus divinis addiscendis curandisque operam dabant. Imminebat aliud malum, haud publicæ salutis et tranquillitatis, quam religioni ac moribus exitialis, ab Slavorum adventu et vicinitate, quorum impura superstitio et innata barbaries, ne Dalmatarum. animos aliqua contagione inficeret, cavendum erat. Martinus itaque haud ignarus, quo in statu religio esset apud Dalmatas, quantoque in

skladu s onom najvišom vlašću i skrbi koja obuhvaća čitav kršćanski svijet pošalje poslanike na sve strane po svim istočnim crkvama radi vraćanja u prvobitnu cjelovitost vjere i stege poslije propasti i nesreće u Riminiju. On je napisao da je to po njegovoj odluci i želji u 52. pismu Atanaziju: *Učinilo mi se prikladnim da se piše biskupu Rima da razmotri što se ovdje odvija i iznese svoje mišljenje. I jer je teško da neki budu odande poslani zajedničkom i saborskom odredbom, neka on sam služeći se u tom predmetu svojom vlašću izabere muževe za to prikladne; da blagošću i ljubaznošću naravi pouče i opomenu one koji su kod nas iskrivljeni i zastranili i prikladno i brižljivo usmjerujući razgovor i imajući sa sobom sve što je doneseno u Riminiju, na uništenje onoga što je tamo napravljeno na silu.* A ovo je razlika između legata i poklisara apostolske stolice, jer su druge običavali postavljati i slati po zakonu i običaju, a prve izvan reda, onako kako je zahtijevala nužda i vremena i prilika i osim toga obično je legatima dopuštana mnogo veća vlast i moć nego poklisarima. Oni su kadšto zbog najznamenitije časti i službe nazivani *legati a latere* ili jer su se činili poslani od samog boka Rimskog Prvosvećenika uz kojega su sjedili kao povjerljivi savjetnici i pomoćnici, ili jer su uzimali, kako piše Makro u *Hierolexiconu*: *Obilježje svoje nadležnosti i vlasti stojeći s boka Prvosvećeniku, pod njegovim baldahinom.* To je pak stari naziv i potječe od najstarijih vremena, kako se može razabrati iz 14. pisma Sv. Lava Pape Faustu: *Kad naime zbog razloga vjere, koje je Eutih pokušao pomutiti od moga boka pošaljemo da potpomogne obrani istine ...* Isto tako iz 12. pisma 12. knjige pisama Sv. Grgura: *Kad odande dođe onaj kojega smo poslali od našega boka njih može primiti.*

Loše stanje Dalmacije poslije Avarskog razaranja.

Ivan je, dakle, izvanredno od Pape Martina bio poslan u Dalmaciju tijekom 649.

godine sa zadaćom i moći apostolskog legata. Izgled cijele Dalmacije bio je zaista toliko vrijedan sažaljenja, a kršćanska stvar dovedena dotle, da nije mogla gore stajati. Sve je bilo opustošeno zbog avarske nevolje, zapušteno i pokriveno talogom i nečistoćom. Barbari su naravno opustošili polja, istrijebili sela, srušili gradove; stanovnici su ili izginuli ili su se raspršili u bijeg; mnoge su crkve obudovjele bez pastira, bilo je zapanjujuće malo svećenika, velika usamljenost u crkvama, rijetko primanje sakramenata, skoro ništa svetih zborova, nebriga za božanski zakon bila je jednaka kao i neznanje. Naime, oni koji su se s otoka bili vratili u domovinu mnogo su više truda davali da priskrbe ono što se ticalo hrane i načina života i utvrđivanja kućanstva nego pomnom učenju i brizi o božanskim stvarima. Prijetilo je i drugo zlo, opasno jednako za javno ćudoređe i mir, koliko za vjeru i običaje, od dolaska i blizine Slavena, od čijeg se nečistog praznovjerja i prirodnog barbarstva trebalo čuvati da ne bi okaljalo duše Dalmatinaca kakvom zarazom. Martin je, dakle, vrlo dobro znajući u kakvom je stanju vjera kod Dalmatinaca i ukolikvoj se opasnosti nalazi, iz rimskog zbora ili đakona ili prezbitera izabrao Ivana Ravenjanina, muža posve poznate kreposti, učenosti i mudrosti i poučivši ga prikladnim savjetima i

discrimine versaretur, ex Romano sive diaconorum, sive presbyterorum collegio Joannem Ravennatem delegit, virum perspectae sibi virtutis, doctrinae ac prudentiae, et opportunis praeceptis instructum ornatumque, titulo ac potestate Legati Apostolici in Dalmatiam proficisci jussit, ut tot ac tantis malis mederetur remque Christianam et ecclesiasticam curaret atque in pristinum statum restitueret.

§. III.

Joannes legatione Dalmatica egregie fungitur et primus archiepiscopus Spalatensis eligitur.

Ergo Joannes, jussu missuque Martini Pontificis Maximi, legatus Sedis Apostolicae in Dalmatiam venit, cum nondum annus post Christum natum sexcentus et undequingentesimus exierat. Extemplo ad rem sibi commissam bene gerendam omni studio operaque incubuit. Provinciam universam lustravit; nec solum Dalmatis adiit, qui oram maritimam, sed etiam eos, qui cum Chrobatis et Serblis permisti mediterraneam regionem incolebant; oppida urbesque omnes obivit; pastores ecclesiarum, quos tempestas et clades Avarica alio alios dissipaverat, revocavit, ovesque dispersas collegit; gravia quaedam vitia, quae non in populum modo, sed etiam in Sacerdotes irrepserant, maxima ex parte correxit; si quid labis ac superstitionis e vicinitate Slavorum contractum fuerat, delevit et expiavit. Deinde institit plebem Christianae doctrinae praeceptis erudire, clerum ad omne ecclesiastici instituti munus instruere; nunc universos, nunc singulos, alias a flagitiis peccandique illecebris detertere, alias ad caste pieque fructus egregius Dei beneficio constitit. Complures a vitae pravitate ad salutarem poenitentiam traducti; multae sublatae corruptelae; sua templis frequentia, sacris mysteriis veneratio, divinis et ecclesiasticis legibus oboedientia restituta; omnes denique ad virtutem ac religionem impensius colendam animati. Ut autem recte atque ordine procederent, nec modo ad praesens tempus, sed etiam in posterum vigerent, eadem sancivit et firmavit sapientissimi decretis; quorum vigilem diligentemque custodiam, ne bene coepta, ut fieri solet, sensim obsolescerent, episcopis et praepositis ecclesiarum summopere commendavit. Haec et alia hujusmodi, que temporum illorum ratio et necessitas exigebat, praeclare acta et constituta fuisse ab Joanne, ut legati Apostolici officio rite satisfaceret, opinari licet; quamvis Thomas Archidiaconus, cum causam hujus legationis brevissime exposuisset, eum idcirco missum fuisse asserens, *Ut partes Dalmatiae et Croatiae peragendo salutaribus monitis Chrsticolis informaret; caetera, quae gessit ac decrevit, praetermiserit.*

Interea acrius in dies fervebat inter Salonitanos et Ragusinos de Archiepiscopatu Salonitano controversia, quam ab Joanne Apostolico legato diremptam et compositam fuisse verisimile est. Nam illi e Salonitanis, qui ex insulis reversi Ragusium cum Epidauriis

odlikovavši nazivom i moći apostolskog legata, naredio mu da ode u Dalmaciju, da izliječi tolika i takva zla, da uredi kršćansku i crkvenu stvar u toj provinciji oslabljenu mnogim nesrećama i da je vrati u prijašnje stanje.

§3

Ivan izvrsno obavlja dalmatinsko poslanstvo i izabran je za prvog splitskog nadbiskupa.

Apostolski legat Ivan obilazi Dalmaciju.

Ivan je, dakle, po zapovijedi i poslanju vrhovnog svećenika Martina kao poslanik apostolske stolice došao u Dalmaciju dok još nije bila prošla 649. god. od rođenja Kristova. Odmah je počeo svim znanjem i trudom dobro obavljati što mu je bilo povjereno. Obišao je cijelu pokrajinu; nije pohodio samo Dalmatince koji su nastanjivali obalu mora, nego i one koji su izmiješani s Hrvatima i Srbima nastanjivii unutrašnjost; obišao je sve utvrde i gradove, nazad je vratio pastire crkava koje je avarska navala i nesreća razbacala kojekuda i skupio je raspršene ovce. Neke teške poroke koji su se uvukli ne samo među narod nego također i među svećenike najvećim je dijelom ispravio. Ako se kakva ljaga i praznovjerje pojavilo zbog blizine Slavena, nju je zatro i očistio. Zatim započne puk odgajati pravilima kršćanskog učenja, a kler odgajati za svaku dužnost crkvene discipline; sad je sve, a sad pojedine katkad odbijao od sramotna vladanja i zavodljivosti grijeha, a katkad ih poticao da žive čisto i pobožno. I s pomoću Božjom plod truda bio je izvrstan. Mnogi su od izopačena života bili privedeni na spasonosnu pokajanje, mnoge su iskvarnosti uklonjene, popravljena je njihova brojnost u crkvi, štovanje svetih otajstava, poslušnost božjim i crkvenim zakonima. Naposljetku, svi su bili ohrabreni da gorljivije njeguju vrlinu i vjeru. Ali da bi ispravno uvedeno ispravno i po redu i napredovalo i razvijalo se ne samo tada nego i u budućnosti, to isto je propisao i učvrstio nadasve mudrim odlukama čije je budno i brižljivo čuvanje veoma preporučio biskupima i predstojnicima crkava; da ne bi dobro započeto, kako obično biva, postupno izbljedilo. Može se misliti da je ovo i drugo ove vrste što su zahtijevali razlozi i nužde onoga vremena Ivan predivno napravio i uspostavio, da bi valjano zadovoljio dužnost apostolskog legata, premda Toma Arhidakon, kad je vrlo kratko prikazivao razlog ovoga poslanstva, navodi da je on bio poslan zato: *da krećući se krajevima Dalmacije i Hrvatske obrazuje kršćane i spasonosnim opomenama; a drugo što je proveo i odlučio, preskočio je.*

Izgladuje spor između Splitsana i Dubrovčana nastao oko nadbiskupskog dostojanstva.

Međutim, iz dana je u dan sve jače između Salonitanaca i Dubrovčana plamtjela svađa o salonitanskoj nadbiskupskoj časti, za koju je vjerojatno da ju je prekinuo i izgadio apostolski legat Ivan. Naime, oni od Salonitanaca koji su se vratili s otoka i s Epidauranima

ac populi consensione cum perspicue caelestis instinctus divinaque voluntas eluceret, Joannes quamvis invitus, tamen nisi Spiritui Sancto resistere vellet, Spalatensium studiis ac suffragiis cedere oportuit. Quocirca Joannes intermissa legatione Apostolica intra finem vertentis anni 650. Romam se retulit, ut suam adversus Pontificem Romanum, et Primatem Ecclesiae Dalmaticae fidem atque oboedientiam more majorum profiteretur, ab eoque et consecrationem et pallium pontificale susciperet.

tko bi se činio prikladniji za pastirsku službu. Budući da je u tolikoj slozi klera i naroda jasno zasjalo nebesko nadahnuće i Božanska volja, Ivan se, iako nerado, osim da se htio oprijeti Duhu Svetom, ipak morao pokoriti želji i glasovima Splitskana.

Vraća se u Rim da bi od Prvosvećenika primio posvećenje i palij.

Stoga je Ivan prekinuo apostolsko izaslanstvo prije kraja tjeka 650. godine i došao u Rim, da bi prema Rimskom Prvosvećeniku i primasu dalmatinske crkve ispovjedio svoju vjernost i poslušnost i da bi od njega primio i posvećenje i biskupski palij.